

SLOVENIJA.

List 2.

V petik 5. Prosenca

1849.

Slovenija izhaja vsaki teden dvakrat, in sicer vsaki torek in petik. Predplačuje se za celo leto v založnici v Ljubljani 7 gold., za polleta 3 gold. in $\frac{1}{2}$, za ene kvatre 1 gold. in 45 kr. Za celoletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odrajuje še $\frac{1}{2}$ gold. Za po pošti pošiljano Slovenijo je celoletno plačilo 8 gold., polletno 4 gold., za ene kvatre 2 gold.

Slovesna beseda slov. društva v novim stanovališu v Ljubljani.

Igravnica se spet je razgernila; že k drugemu djanju zvonček je zapel. V daljni megli se staro leto je poskrilo, in novo je nastopilo z svojimi sonci in viharji, z svojimi nadami in solzami. In čuj! pri vходу svetle zorice je segla v strune sladkomične mlada Vila slovenska, nebeški glasovi iz boljšiga svetá so zadoneli in odmevali v slovenskih sercih, in na perutih tugo zmaglživiga petja smo obiskali slavne brate od siviga Balkana do beliga morja, od ponosne Save do Sibirskih ledohramov, in jim v nadušenih pesmih naše iskrene vošila za novo leto donesli.

Pa kaj bom v pesniških oblikah govoril! De na ravnost povem: Pričeli smo novo leto z slovesno veselico v novim stanovališu, ktero smo s tim ob enim tudi obiskovavcam odperli. Velika množica ljudi (se ve, de le udov) iz vsih stanov se je v lepo okinčanih, z slavjanskimi barvami nakitjenih izbah sošla. Stari možje so prišli, v veseli mladi družbi se pomladivat, in pri polnim sercu se spomnit nekdanjih lepih dni, ko so še njim mladosti zvezdice sijale. Vojske sinovi, slavni Hervaški oficiri so navoletno svečanost s svojim prihodom poveljali. Zornolične slovenske deklice, praznično oblečene, z slavjanskimi rožcami v lasih so ko blagrice iz nadzemskih svetov serca mladih rodoljubov v nemale. Slava Slavjanam! je nadušeni Slovenec D. ponosno izgovoril. Slava Slavjankam! jez pri ti priči ponosno izustim. Prav tako, slavne domorodke, drage posestrime! V narodne zборе, k narodnim veselicam zahajajte, kjer se slavjanska pijača iz čistiga narodniga vira pije, kjer iskric svete ljubezni k svojim narodu vnete serca prešinjajo. Pod slavjansko lipo, drage vertnarice, tam si naberite zlahčnih sadik, in z materno skerblijvostjo vcepite slavjanske cepe v mlade serčica svojih prihodnih nadepolnih sinkov in hčerk. Biti slovenske kervi bodi ne samo Slovencu, ampak tudi Slovenki ponos! Zdaj še le morem radostniga serca izreči, de so se slovenske Vile zbudile in zopet oživele, ko jih tudi njihne sestrice priznajo. Zdaj še le bo narodno kolo popolno postalo, ko ste tudi ve vanj stopile. Le krepko naprej, drage sestrice! ta svitla zorica nam jasni dan obeta, v megleni delji se veličanski hram Slave bliši. Sveti ogenj rodoljubnih serc mora temno meglo predreti, in ako Bog da in sreča junaska, dospeli ga homo! —

Kaj pa čem govoriti od sladkih občutkov, kteri so serca se polastili pri poslužanju tagiga petja! Kaj od solz, ktere je serce v nje-dru jokalo, ko smo take velikane umetnosti na goslih in na glasoviru začeli? Brezdušni kipi smo stali, ko je glasoviti Eller iz začaranih gosel viže privabil, na kterih so se jasne Milostnice, ko sladka želja na ustnicah, zibale. Noben glas se ni v družbi začel. Tiho je blo, kot v mirnim grobu. Skoraj sopsti si nismo upali. Al ko je umetnik nehal, tu nadušenih klicov „Slava! Živi!“ ni bilo ne konea ne kraja. Vnėti slovene C—r ga je z naslednimi versticami poslavil:

V spomin Visokovrednihu gosp. Ljudevitu Ellerju, slavnihu slovenskihu godcu.

So nekdaž Orfejovih strun glasovi
Tak milo po dabravi se glasili,
De se omečil kamen je sirovi,
De vsi potoki v logu so vtihnili:

Enako zdaj doné nam tvoje strune,
Glas vsaki, ki ga dado gosle tvoje,
Presladkih čutov persi nam presune —
Spomin postavlja vsak ti v serce svoje.

Pač resnične besede! Če ti v strune se-gneš, glasoviti godec, hrepenenja pijana duša telo zapusti, in z glasovi Tvojih gosel zjed-njena Tvoji umetnosti svečano slavico peva. — In res je po spričevanju oseb, ki so ga tudi drugekrat že slišale, ta večer umetnik sam sebe prestregel. Njegove viže štajerske so vsim pričujočim tako globoko v serce segle, de jih je mogel med gromčim „Slava!“ ponoviti. — Vunder, v mojih prevročih občutkih bi skorej pričetik veselice pozabil.

Ko smo bili vsi skupej zbrani, stopi naš slavnoznani, ljubljani starašina, Dr. Bleiweis, na stolico in v sledečih besedah zbrane pozdravi: „Pozdravljeni bodite vsi v teh prostorih, v kterih smo se danas vpervič snidili. Tukaj se bodemo v prihodnič trudili za našo slovensko reč, pa tudi veselih ur nam ne bode zmanjkalo. Pozdravljen in z veseljem sprijet nam bode vsak v teh izbah naj si bode kakoršniga naroda koli hoče. Vsi smo si enakopravni v mogočni Austriji. Danas pa čemo prav veseli ta praznični dan obhajati, posebno kir so gospod Eller in slavne Gospodične Michellitova in Rechfeldova tak prijazno dovolile nas s svojo umetnostjo razveseliti. Nar poprej naj pa zadoni „Slava našihu mladihu cesarju Franc Jožefu I.“ Stoterna „Slava!“ mu nasprot doni in nova „Austrianska narodna pesem“ iz slavjanskih pers krepko zaverši. — Še morem opomniti, de je vsak pričujoč en iztis te pesmi prejel, na lepim papirju z belo-modro-rudečim občertam pri slavnihu g. Blazniku kaj lično natisnjene. — Ko se je ploskanje veselja nekoliko poleglo, drugi glasovi na naše ušesa vdarijo: Vnėti pevci Koseskovo zabavljičo „Nemškutar“ umetno v čveteropev postavljeno od slavovitega gosp. Riharja, neisrečno lepo zapojó. Še nam „Nemškutar“ sladko v ušesih doni, ko slavni Eller pred množico stopi, in z svojo nebeško godbo poslušavce v rajske sanje zaziblje. V popisu njegove umetnosti pero omaga! Slava mu! — Po tem je prišel na versto mili „Mor-nar“ Dr. Prešerna, novo v muziko postavljen od gosp. Rechfelda, kteriga je gospodična Rechfeldova lepo zapéla. — Kakšna umetnica na glasoviru (klávuru) je gospodična Michellitova, ki je zdaj nastopila, in nam fantazijo iz „Brivca Sevillanskiga“ igrala, so učeni in v ti reči bolj znajdeni možje dovolj dokazali. Torej jez molčim. — In spet je gosp. Eller za nekoliko časa našiga duhá v slajši svetove odnesel. Na to nam slavnoznani pevec rusko pesem „Rudeči Sarafan“ krepko, slavjansko zapoje. Slava! — „Slovenije zmaga!“ se zdaj oglasi mični glas iz stolice, in „Mirno zmago če Slovenja“ mladi, 8 let stari govornik krepko in serčno izgovarja! Nadepolni sinek znaniga

rodoljuba, gosp. Horaka je bil! Prav dobro se je obnesel! Stoterna „Slava“ je mladihu korenjaku nasprot donela. — In čuj! tih virček čez bele kamenčke šumljá. Zapoje gospodična Altenburgerjeva, kot pevška Vilica, mično pesmico „Moje jutro in Moje drago“, od Padovca, sladko, miloglasno, k sercu segajoč. Pervi razdelk so sklenili junaski Krakovčani z „Dolensko zdravico“, ktero so po navadi prav lepó zapeli. „Slava! Slava!“ je vsaciga odstopičiga spremila!

Med tim je krasna večerja v sprednih sobah čakala, in po pervim razdelku se je vsak k telesnim okrepčanju spravil. Kdo bo jedila in pijače popisoval, k so se tukaj željnim nasprot smehljale? Hvala tistim ljubljanskim udam slovenskiga zbora, kteri so vse potroške te veselice prevzeli, in vse tako krasno napravili! Čez pol ure prostiga septanja in gromčih zdravic, posebno slavjanski Lipi v Pragi in jugoslavjanskimu junaku smo šli zopet nazaj v poprejšne sobe. In zaslišali smo spet junasko ilirsko-slavjansko pesem „Brod nek čuti udarca“ od Dragiča Rusana, ktera je vse serca vnela in ponovljena bila. Slišali smo Riharjev lep čveteropev „Življenje“, Fleišmanov dopev „V spominj Vodnika“ od Prešerna, „Slavjana dom“ od slavniga pevca. „Tam na Ural, tam na Tatri, Tudi tam so moji bratje itd. je v vsih persih gromčiči odmev našlo. Slišali smo nadušeniga govornika Koseskovo krasno cvetlico „Začarana puška“ vnetiga serca spregovarjati. Slišali smo „Štajerske viže“ Ellerja. Vsi smo le poslušali, in ko so že nehale, smo še zmiraj poslušali, če se ljubljani glasovi ne bodo morebiti vernili. Al kakor na morju divji dvotok vse, kar se bliža, nepremagljivo v svoje naročje tira, tako je h koncu gosp. D. z svojim veličanskim govorom vse zbrane k nar višihu nadušenju vplamtil. „Slava Slavjanam!“ je donelo in odmevalo, de se je vse treslo. Al govor je tudi tak, de mu ga ni para. In ko je vse vriskalo, zašumi še Hubanova „Hej Slavjani“ itd. v daljnim kolobaru. Vse je pelo, vse je plamelo. — Ob polnoči smo se še le razšli radostniga serca, in nadepolni, de bi se taka veselica skorej ponovila. —

Tako smo začeli in končali prvi dan noviga leta. Prijazne zvezdice so nam domu gredočim na jasnihu nebu blisketale, in vsak si je pač v sercu mislil: Glejte znaminja slavjanske prihodnosti, kako se nam prijazno nasprot smehljajo! Zdaj je orjaške grive stresel česki oroslan, mogočne perutnice razprosterl slavjanski orel od Savskih bregov do Tatranskih gorá, jugoslavjanska zvezda se je vzdignila in svit svoj razsiplje čez poljane svetla! To leto ne bo več rodilo Kosovih poljev in Belih gorá. Razširila se bo veličanska lipo „proti severu in jugu, proti izhodu in zapadu“, in pod njenimi mogočnimi vejami bo „ovčar in junak, cveteči mladené in stari sivček“ na „sveto trojico Slavjansko“ ozirajoč se z prepolnim sercam prepeval:

„Hej, Slavjani, naša reč slavjanska živo klije,

Dozorila bo, že veličanski sad nasprot nam sije!“

Jerisa.

Zaderžki slovenšine.

(Konec.)

Drugi stan, ki se proti raznovi slovenske narodnosti z vso močjo bori, je učiteljski stan, posebno v večjih mestih. Učitelji začetnih šol v Ljubljani so svojo zaspanost, de ne rečemo protivnost ali sovražnost očitno pokazali. Ne le niso nič za vpeljanje slovenšine v te šole storili, ampak so se navkazu ministerstva uka na ravno tako zvito kakor hudobno vižo opreti perderznili. Zapisnik so sestavili, v katerim so enoglasno sklenili, pri starim ostati, rekoč, de novih reči treba ni. De bi pa ministerstvu dokazali, de slovenšine v šolah treba ni, so si prizadjali spričanje zadobiti, de starši, ki sinove v šole pošiljajo, želijo de bi se taisti nemšine ino ne slovenšine učili. Slišimo, de v temu poskusu so silo srečni bili; in ni se čuditi. Če kmeta vprašaš v katerim jeziku naj se sin uči bo gotovo vselej odgovoril, de v nemškem, misleč, de slovenski jezik že po materi zna, to de tako vprašanje je zapeljivo, izdajavno; ker kmet meni, de sin bi se nemškiga jezika ne učil. Vi pa, ki ste za vodnike mladosti postavljeni, vi morate po vaši vesti ravnati, ino ne slepo v besede šolskiga vodstva prisegati! Pomislite de pred ali potlej morate početi, ker cesarska beseda, s katero je enakopravnost vsake narodnosti zagotovljena, bo gotovo izpolnena. Če bo pa enakopravnost oveljala, bo slovenski jezik ne le v cerkvi ampak tudi v srenjskih opravilih, v pisarnicah sploh, v kupčiji, obertnosti ino rokodelstvu gospodaril, tako, de popolno znanje taistiga bo slehernimu omikanimu človeku perva potreba. Kje pa mislite si bo mladost to znanje pridobila če ne v šoli, kjer toliko lepih zlatih let zgubi? Menite, de bodo starši posebej učenika za slovenski jezik plačevali, de vi zamorete lepo mirno, brez vsiga prizadevanja, po svojim zastaranim vodilu, ki ste si ga s tolkoletnim učenjem v glavo zatolkli, tje v en dan nemškovati. Prevdarite, koliko mladenčev pride iz početnih šol domu, ki torej nimajo več priložnosti se kaj naučiti. Nar več taistih pozabi v kratkim času nemške besedice, ki se mu še v pameti niso bile dobro ukoreninile, slovnica slovenska mu v roke dana ni bila, in tako z časoma v nobenim jeziku razumljiviga sestavka spisati ne zamore. Ali bi ne bilo pametno, otrokam nar pred slovnico materniga jezika, kateriga govoriti znajo, podati. Oni bi lahko ino v kratkim času razumeli kaj je slovnica, ino na ti podlagi bi se ložje vsakiga drugiga jezika učili. Učiliše je semenišče. Iz tega dežela pričakuje svoje prihodne uradnike, dušne pastirje, učenike, zbrisane gospodarje, znajdene rokodelce, brihtne kupce. Ti imajo omikanje na deželo, v pisarnice seboj prinesli ino prihodnd deželno blažnost ustanoviti, kaj pak bodo seboj prinesli, če jim se nič ne da? Prosimo tedaj posebno učenike ljubljanskih prvih šol, de bi spoznali njih dolžnost ino enkrat pot napredovanja nastopili, naj si vzamejo za izgled celjske ino novomeške šole, ki se za slavenšino bolj poganjajo kakor ljubljanske v sercu Slovenije.

Hvalo pa moramo izreči gospodu Navratilu, ki se je brez nobene koristi slovenske mladosti vsmilil, učenci mu bodo en dan veliko hvalo govorili.

Kar latinske sole tiče, smo zavezani gospode Martinaka očitno pohvaliti, ki ni le svoje učence za slovenšino unel, ampak tudi drugim učencim dopovedati znal, de se mora učenost slovenske slovnice med zavezne učenosti šteti. On je za slovenšino gorel ino delal že tačas, ki se še v gledišu slovensko peti ni smelo. Gospodje Petrucci, Pogorelec ino Lužan se, kakor slišimo zastran slovenšine po moči trudijo. Tud gosp. Globočnik pridiga včas ino izprašuje večidel po slovensko.

J.

Austriansko Cesarstvo.

Slovenske dežele.

Ljubljana. Poročniki krajske dežele, ki so bili do Cesarjev Ferdinanda in Franc Jožefa odposlani, so nazaj prišli. V Holomuca so 22. dan p. m. pisma krajskih stanov in mesta ljubljanskiga nj. vel. Cesarju Franc Jožefu podali, in njih šest je potem pri cesarjevi mizi kosilo, trije stanovski, in trije mestnjani. Tudi cesarjevemu očetu nj. vis. Franc Karelno so se priklonili. Z veliko prijaznostjo so cesar, njega oče in mati s poročniki se pogovarjali pri oddajanju pisem, in zopet po kosilu. Posebno je bilo viditi, de je nj. vis. cesarjev oče mestnjanske poslance zlo počastil; rekel jim je, de je v Ljubljani mnogo veselih dni živel, že v časih kongresa, in de misli poleti v Ljubljano priti s svojo gospo. Vse je veselilo Cesarja tako modriga, ljudomiliga, tudi zdraviga in čversto odrašeniga mladenca znajditi.

Predin so poslanci iz Holomuca sli, sta gospoda Gutman in Baumgartner še tamkejšno slovansko lipo obiskala. Veselo sta bila od gospoda vodja, holomuckiga korarja, sprejeta, kateri jih je tudi po mestu spremaal, in veliko terdnjavo jim skazoval. — V Prago so možje 24. dan p. m. došli, in drugi dan so se tam pri nj. vel. Cesarju Ferdinandu in Cesarici Marii Ani oglasili. Potem ki so jima dvoje pisem odbrali in v roke položili, je Cesar svoje veliko nagujenje za krajsko deželo jim razodel, in solze so mu v oči stopile. — Perva sta stopila v Pragi tudi gospoda Gutman in Baumgartner v staniše slovanske Lipe. Kakšino veselje je bilo med domorodnimi Čehi, ju pozdraviti! Koj je bila truma okoli nju, skazovali so jima svoje staniše, in gosp. tajnik Pehe se jima je pridružil, ter v mestnjansko česko zbirališe „resurs“ peljal ta dva in vse druge nežlahtne naše poročnike. Tam so dobili gospoda vodja namestnika Hankata, visoko učeniga Slovana, kateri jih ne manj vesel je bil, in vsi pričujoči so jih zopet tako sprejeli, de poročniki tako lepe domorodne prijaznosti pozabiti ne morejo. Gospod Pehe jih je naprej še po slavni Pragi spremaal in tudi pri njih kosil; pripovedujejo, de ta gospod jim je posebno s svojim pridruženjem vstregel, in se bodo njemu še od tukaj po pismu zahvalili. Gospod Hanka jim je tudi nekake imenitne česke spiske v spomin podaril, od katerih se bomo mende še pogovorili. Prav dovoljni z vsim kar so doživeli, so se poročniki vrnili proti domu. Verlo so opravili svojo reč, in serčno se moramo posebej gospodama Baumgartnerju in Gutmanu zahvaliti, ker sta tudi pozdrav bratovskih českih družb v imenu Slovincov vpeljala.

Hervaska in slavenska dežela.

Zagreb. Na božični večer je imel odbor tukajšne slavenske Lipe sejo, v kateri je on v obziru na znan preklic naših Istrijskih bratov proti talianšini in na njih željo se z Hervati zediniti (glej Slovenijo list 52. p. 1.) prošnjo položil na svitluga Bana, in na ministra barona Kulmerja, de naj to reč z svojo veljavno besedo podpirata. Ob enim se je poslal Istrijancam sledeči odgovor:

Mili istrijski bratje!

Serca junaške so nam od milosti poigrale, kader smo slišali v vašimu preklicu od 14. Grudna, kako se vi mili bratje, korenjaško ptujšine otrestate, kako se vi kakor verni sinovi slavianske matere, zaveste miliga roda svojiga in junaške zibeljke. —

Zato mili bratje, pozdravljamo Vas iz te bratovske dežele, iz Vaše nekdašne in ako Bog da tudi prihodne domovine. Pozdravimo Vas, in iz daljine širimo svoje roke, de vas zagerlimo, kakor enakorodne ljubljene brate,

blagoslavljajoči zemljo, ktera je vas, ko nezrušljiva stena vsred sinjega morja postavljena, na meji zavidljive ptujšine, na duši in telesu zdrave ohranila na občino diko vaše jugoslavjanske domovine.

Predložili smo Vaš preklic presvitlimu našimu banu, in našimu gospodu ministru baronu Kulmerju s to prošnjo, de naj ona vaše želje pri carskimu pristolu podpirata.

Mili bratje! Tekla bode voda, kir je nekdaž tekla.

Znano je nam dobro, kako vi ljubljene bratje, pokraj sinjega morja zanemarjeni od vsakiga na skalah sirotno živete, znano je nam dobro, de bi zemlja vaša v bratovski zvezi z enorodnimi bratmi v mnogoličnimu blagostanju razcevesti mogla, de bi se vaša težavna oglarija, od ktire siromaški seljani od dneva do dneva golo dušo prežive, v tergovino in mnogolične obertnosti prestvariti mogla, samo de bi kdo bil, ktir bi vas ljubil, ktir bi vaše kamenitne gore z miloserčnim očesam pregledal, de bi nad sabo ktiriga imeli, komu serce ni terši od kamna.

Mili narod! zaupaj, in počakaj srečno dobo, napolnjen z zaupanjem na enokervne svoje brate; ni več deleč doba, kadar se vam bodo kamenitne vrata krasne Reke, ktero tolikanj ljubite, za zmiraj odperle, kader bode bogata brodnija tudi vaše narodne blaga prenašala od eniga grada primorskiga do drugiga.

Nadjamo se do tega srečniga konca kmalo priti, če se vaša rodoljubna krepka volja na bode omajala, o čemu mi tudi ne dvomimo.

Prosimo vas tedaj nam v neprestojni medsebojnosti vaše rane odkriti, de se zacelijo, de se homo z vso močjo slavjanskiga duha zanje pečali, željno vas prosimo, de bodete tudi za naprej preroki našiga duha, de po djanjih razširite besedo našiga stoletja kraj sinjega morja od sela do sela od grada do grada.

Še enkrat bodite vsi serčno pozdravljeni.

*Društvo slavenske Lipe
na slavenskimu jugu.*

(Sl. jug.)

— Grof Orsat Počić Dubrovčanin sloveč slavjanski pisatelj, dobro znan po izdanju najstarejših Dubrovskih klasikov, je te dni v Zagreb prišel. Kakor se sliši, bode on kmalo jugoslavjane obdaroval z izdanjem svojih prekrasnih pesem, pod naslovom: „Talianke“, med katerim se tudi znajde perva pesem „Homerove Odiseje.“ Prekrasna je njegova pesim na Mickievica. Že slavni Kolar je v svojimu „cestopisu“ temu mladenču, s katerim se je v Benedkah soznanil, slavno prihodnost obetal.

— Z veseljem beremo v hervaskih novinah, de je smert nadopolniga pesnika Preradoviča, ktero smo tudi mi v Slovenji z žalostjo oznanili, preklicana. Iz Monce, kir je zdaj v vojaški službi, je pisal sledeče pismo:

Dragi in ljubeznjivi prijatelj! Že nekoliko mescov je, kar sim vam pisal, al dozdaž še nisim nobeniga odgovora dobil, jest vam zato ne zamerim, kjer vem, de ste sosebno v zadnih časih veliko opraviti imeli. Moj Bog! kaj se je vse v temu kratkim času zgodilo, in kaj se bode še zgodilo, jest upam na dobro, če tudi nič noviga iz svoje mile domovine ne slišim. Jest mislim, de bo naša mila zemlja spomladi razevetla, in poleti obrodila z obilnim plodam. Tukaj je nič noviga, vse je mirno vsaj na videz, kako je znotraj sam Bog ve. De bi le vojska z Madžari dokončana bila; potlej bode tudi les mir postal, kir zdaj Taljani le na Madžare svoje zavezneke gledajo, misleč, de bodo zmagali. Slišal sim, ne vem al je resnica, de je Dalmacia z Hervasko in Slavonijo združena, če se ni, Bog daj, de bode. O kratkim čem vam neke kosčike svojiga še ne dokončaniga dela „Kraljevič Marko“ za Danico poslat. Naj mi skoraj

odgovor dajte, ter obradujte z kakoršno veselo novico vašiga iskreniga

V Monci 18. Grudna 1848.

Preradovića.

— Baron Kulmer je že več dni v Zagrebu, prinesel je nek iz Holomuca nar boljši nade za slavijansko prihodnost, in mi mislimo, da bode nas kakor do zdaj tudi za naprej verlo nadomestoval.

— Grof Gustav Batthyany je po c. k. austr. poslaništvu v Londonu sledeče opravičenje na Bana poslal:

Kakor Oggerski in Hervaški grajšak si vzamem prostost vas s sledečimi verstami nadlegvat.

V pretečenimu mescu sim pismeno knezu Švarcenbergu svojo politiško vero izpovedal, da bi jo pred visokim prestolom oznanil s poklonam moje zvestobe. Nevem al ste vi to mojo naredbo zvedli, pa prepričan sim da nobeden ko Vi ne more boljši razumeti občutka moje zvestobe ker sim o času bune primoran bil svojo domovino zapustit. Jest se v politiki nisim nikdar mešal v tako imenovano opozicionalno stranko, in sim njene brezumne in pregrešne namene zmiraj čertil. Ako so se od tistih časov, kar ste vi od Madžarov potepnane pravice Hervatov pod vaše okrilje vzeli, uradniki na mojih grajšinah protipostavno obnašali, prosim Vas pomislit, da se jest od kar so se stranke razcepile v te reči vtikat nisim mogel. Torej Vas prosim za to ljubezen, da bi se moje grajšine na Hervaškim pod katedralno oskerbnitvo postavile, dokler ne bode miru. Če bi tud iz tega posebna korist za c. k. vlado ne izhajala, se vendar tako zamore buntovnikom v okom priti, kteri bi se proti svojimu kralju in banu tistih sredstev poslužiti znali, ktere Vam na vašo drago voljo prepustim. Na koncu izgovorim občutke spoštovanja in čudenja Vašim namembam in djanjam, ktere so bile tako koristne za avstrijsko carsko krono, in za blagostanje avstrijske države, da je cela Evropa oči vperla v tistiga, kir se je tacih junaštev lotil in jih tudi doprinesil. Imam čast podpisat se z velikim poštovanjem Vaš ponižni sluga grof Gustav Batthyany de Nemeth-Ujvar. V Londonu 12. Grudna 1848.

— Tudi nemški literat Chownitz, nekdanji vrednik Peštanskiga časopisa „Opposition“, ktir je Hervate zmiraj nesramno gerdil, je zdaj spokorivno pismo na Bana poslal, v kterimu svoje grehe in krivice spozna, in svoje spoštovanje svitlimu banu pove.

— Te dni je prišla prošnja od sremske županije na sv. bana, v kteri je potoženo, da se zmiraj nemščina našo narodnost kvvari, naše ušesa v nepotrebnih rečeh žali, in naši mili materi neče dostojniga mesta prepustiti. Torej je prošnja zložena, da naj ban „general in regiments-komandam“ zapove, da nimajo več v ptujimu jeziku, temuč v narodnim pisanih povelj razpošiljati.

— Opravljajoči odbor križevačke županije je bansko svetovavnico zaprosil, da naj se potrebne stopne pri središni avstrijski vladi store za obderžanje celosti avstrijske države, da se bode v resnici enakopravnost vsih narodov skazala, in da se pokličejo pokrajne dozrajne oggerske krone na pošiljanje svojih poslancov na 50.000 duš po enim na občni državni zbor.

Cela županija je zgovorila, to reč krepko podpirat, in tako ste že dve županiji za pošiljanje na avstrijski zbor, in tretja županija Zagrebačka, bo brez dvombe tud to sturila.

— Iz Senja se v Nov. herv. piše, da je lastnik tam ležeće barke, Ivan Duboković Dalmatincev, slavijansko bandero ali zastavo napravil dal, ktero misli 25. Grudna p. l. praznično na barki razviti. Slava mu!

Dalmacia.

Teržaške talianske novine, in za njim Dalmaški potaljančeni časopisi so na verliga Petranovića poslanca v Kromerižu, kir ni hotel znan preklic drugih Dalmatincev podpisati, kakor na belo vrano planili, ter skušajo ga po vsi svoji moči gerditi. Tode s takim gerdenjem Petranoviću gotovo več časti skažejo kakor če bi ga hvalili. —

Česka dežela.

Na sv. Silvestra večer je bila v Pragi v Zofjski dvorani dana velika beseda, ktere znesik je v pomoč bratom Slovakam namenjen. Pelo se je v vsih slavjanskih narečjih.

Že se je v Pragi, Berni in po več družih mestih na povelje deželskih poglavarstev šolska svetovavnica vstanovila, ktere namen je se o prenareji šol v ustavnimu duhu posvetovati. Al bodemo mi Slovenci še dolgo na naše novo šolsko vodstvo čakali? Al bode pri nas morebiti zastran tega vse le šolskim učenicam in njih sedajnim vodjam prepušeno. Če bo tako, se nimamo po tem, kar smo do zdaj vidili, kaj boljšiga nadjati. V českih narodnih novinah odbor za izdanje českih bukav za gimnazialne šole na znanje da, da so že vse knjige gotove in po kaki ceni da se dobijo. Matica česka je k ponižanju cene veliko pripomogla. Tako ravna česki narod za svoj prid in korist. Pri nas pa učenički le zmiraj to staro trobijo: „Le nam dajte slovenske knjige, mi bomo že po njih tradirali(??)“ namesto da bi sami koristne slovenske knjige za mladost pisali, kir oni potrebnosti naše mladeži po dolgi vaji nar bolj poznati morajo. Lepa hvala naših unukov vas čaka! —

Oggerska dežela.

Po devetimu uradnimu razglasu od naše armade na oggerskim, je junaški ban Jelačić v bitvi pri Mooru znaniga Madžarskiga generala Percelna slavno premagal. Sovražnik je imel okoli 8000—10000 mož. Bojiše je z mervtimi pokrito. Vjetih je okoli 1000, 6 topov je sovražniku odvzetih. Pravi korenjaki so bili avstrijski oklepnički regimentov Hardegg in Wallmoden. Generali Ottinger, Gramont in Zeisberg so se posebno dobro obnašali. Po te zmagi se Košutova slava svojimu koncu približa.

15. dan Grudna je bil za Serbe pri Alibunaru nesrečen. Magjari so namreč Jovanovića, potem ko so ga 4krat zastonj napadli, od zadej zalezli in do Pančove gnali. Izdaja kompanije, pri kteri je veliko Nemcov bilo, je nek te nesreče kriva. Tudi Kničanin je bil iz taboriša pri Tomaševcu pregnan. Pa dobro se je nad Magjari zato maševal, pri Čerepaju, ko so ravno palili, morili in cerkve oskrunili je nanje planil, 6 topov si prisvojil, 800 Magjarov vjel, 600 jih je na bojišu padlo. Serbi so veči polovico vjetih posabljali in vsterlili.

— Tudi terdnjava Arad, ktira je že bila v hudi soteski, je zdaj od cesarske armade s potrebnim živežam in strelilam preskerbljena. —

— Na veselo novico osnove Serbske vojvodine je serbski zbor z knezam v Belimgradu sklenil, svojim bratom v Austriji 20000 cekinov v dnarjih, in 5000 dobro oboroženih mož v pomoč poslati. Sam turški car ni temu nasproten. Tudi Zemunčani so svojim avstrijskim bratom 60,000 gold. v srebru za potrebe v vojski poslali. Slava jim!

Čez napredovanje oddela Hurbanove trume se bere sledeči popis v Slavjanskih časopisih:

Moram vam popisati drugo naše bojevanje proti Magyaram. Znano vam bode, da smo šli v pretečenimu mescu listopadu v Beč dokazat, kako potrebno je Slovake v boju proti

Madžarskimu jarmu podpirat, obetali so nam vojaško pomoč, posebno ki je za nas Vaš dobri Ban govoril. Kar so nam obetali so tud deržali, pa vunder nismo tolikanj dobili kolikor smo prosili, hotli smo namreč en bataljon pešcov, dve kompanie strelcov, en eskadron konjikov in pol baterie gorskih strelil (kanon) — dobili smo samo 4 kompanie pešcov, pol eskadrona konjikov in pol baterie raketne. S to močjo smo zapustili Tešen 3 d. mesca grudna. Naša moč se je v Tešnu pomnožila bila s slovenskimi dobrovoljci okoli 80 mož, in s nekoliko českimi dobrovoljci. Prenočivši v Jablunkovim, gradu blizo Oggerske granice ležečim, smo stopili drugi dan na zemljo Slovensko (Slovaško). Sovražnik se je kmalo jel na granici prikazovat, pa kir je nas zagledal, je povsod pobegnil. V Čači prvemu gradiču Oggerske dežele je imel glavni stan, in bilo jih je čez en bataljon. Zdaj smo se Čači bolj približali, in čakali napad sovražnika, med tem se je on na bližnimu gričku prikazal in koj jo izmakne od strahu prevzet. Pridši brez opora v Čačo najdemo tam množico različnih reči ki so sovražniku slišale, 4 cente pulfra in svinca, veliko pušk, več sedlov, prekrasno zastavo ali bandero in nekoliko zapušenih oggerskih brambovcov. Ti so nam pripovedali kakšen strah je sovražnika prijel; mnogi so jo potegnili bosí, drugi so si hlače (gatje) slekli da so mogli ložeji uteč. Potem ko smo tukaj potrebne politiške naprave naredili, t. j. ustanovivši sopet meščanske gosposke, in kraljevsko oblast, ktira ima nad celim Čačanskim okrožjem zapovedat, in množivši naše kardelo z dobrovoljci od Čače in okolice, smo dalj šli in postali v Novimu Mestu na Kisucam. Kir nikir ne sledu sovražnikov našli nismo, smo povsod kamor smo prišli potrebne naredbe storili, in se vernili proti vasi na Vagi ležeči po imenu Žilina. Naš odhod je bil 21. grudna. Zavolj goste megle ktira je skoraj do poldne terpela, smo na potu nekoliko ur postali, med tem se je megla vlegla in jasno sonce je globoke Tatranske doline razvedrilo, in šli smo naprej. Težko da je bilo čez eno uro hoda, in glej sovražnik je pred nami, skrit poleg cele doline skoz ktero smo koračili. Naši plenklarji so ga iz njegovih skritih krajev kmalo pretirali, in vlekel se je na bližni griček in tamkej ogradjen je začel na nas iz pušk in topov streljati. Bludek komandant slovenske trume, spoznavši slabo stran sovražnika napade s slovenskimi dobrovoljci levo stran, od žvižgajočih oblic sovražnih strelil (kanon) obdan, vojska pod poveljem oberstleitenanta Frišeisen plane na sredo, konjiki pa na levo boko. Na vse strani so sovražne baterije gromele, pa to nas ni strašilo. Na en mah je sovražnik iz njegovih ograd pregnan, ter gotovo bi mu strelila vzeli bili, če se ne bil tako naglo čez Vago zmuznil, čez katero je most razderl, da ga nismo mogli dalje preganjat. Stotnik Ševic je prvi z svojo kompanijo v selo Budatin priderl, od kod smo rakete na sovražnike metali, ktire so med njimu strašno vdelavale, tako da jih je na gomile popadalo, pa on je nam s topam in puškami odgovarjal. To je bilo prekrasno gledišje; doline Vage, gore so bile z dimam omegljene, sonce je lepo sijalo, in grozovita jek je vsim dolinam novico raznašala da se Slovaci bijejo za svojo slobodo. Sonce zaide in še je pokanje terpelo do temne noči. Magjari so postreljali okoli 200 kugl iz svojih strelil, pa kaj mislite koliko naših je padlo? Ne eden, kir so preveč visoko ali na stran streljali. Mi imamo samo 5 lahko ranjenih. Madjari so nek več stotin zgubili. Kir nismo dovolj strelil in hrane imeli, ktero so vso Magjari iz bližnih sel seboj odpeljali, smo se nazaj vernili, kir nam ni bilo mogoče tako čez Vago prebrodit. Obsedivši Čačo in celo granico smo se sopet v Jablunkovo na Slezkim vernili, preskerbit se s strelili, in kmalo se čemo podati našo podjarmeno domovino rešit.

Nepolitiški del.

Hervatov Zvezda.

Že je pred tisuč letmi
Kraljestvo blo lepó,
Ljubezni domovina,
Ljudem zvesto nebó.

In gore in doline
Tam solnce vse zlati,
In kader Febus zgine
Jih Luna posrebrí.

Tam hribčike prijazne
Tertice venčajo
Na travnikah zelenih
Pa rožice čveto.

Tam ljudstvo zvesto in serčno
Za vero, dom gori,
Podpora je prestola
Življenje za-nj pusti.

Pa znaš kako dežela
Se imenuje ta?
Zastojn tega ne vgameš
Kje bla pozabljena.

Oblaki so jo krili
Ki v noči spala je
Pa vzdignila se bode
Že zora kaže se.

Brez vodja blo je ljudstvo
Ko truplo brez glavé
Ko jutro je brez solnca
Ko noč brez zvezde je.

Med njim je mož bil rojen
Plemena žlahniga,
Ki zlomil je verige
Ljudstva zaroblenga.

On je zdaj svet naučil
Častiti njega dom
In slava, njemu slava!
Za sužnosti prelom.

Od roda do naroda
Hvaležno imenvan
Bo še od poznih vnukov
Hervatov žlahni Ban.

O! le za njim hodite
Kam kolj se on podá
Le zmirej k novi slavi
In k zmagi vas peljá.

In vaša stara slava
Se z njim spet ponovi
Hirija velika
Po njem se spet zbudi.

O! blagor vam Hervati!
Da Bog vas pozívi
In Jelaciča Bana
Ki slavo vam množí.

F. Haussmann,
Slovenka.

Pripovedke slovenskiga naróda.

Po raznih krajih nabral F. Jeriša.

(Dalje.)

Tašca pa je rekla materi: Ker si bolna, in ne moreš iz postlje vstati, grem jez namesti tebe po zlato jabelko. — Res je šla, in pride v grajšino. Dobi zlato jabelko in reče mladimu gospodarju: „Pojdi se enkrat v zakletí grad, tam je zlata riba. Pojdi po-njo in jo verzi v to šterno. Če bo drugi dan šterna vsa polna zlatih rib, daj to v novice, in povabi vse ljudi, kateri hočejo zlate ribe imeti, naj k tebi pridejo. In med temi ljudmi bo znabiti tudi tvoja mati.“ Fant pa ni vedil, de je to njegove matere tašca, in tašca tudi ne, de je ta Fant njene neveste sin. Fant ko je to zaslišal, se vsede na beliga konjička, ga spodbode, in leti ko veter naprej.

Prijezdi do zakletiga gradu. Popraša leva: „Al ni v tim gradu ena zlata riba?“ „De,“ mu rečeta leva, „v sedmi stanici jo boš dobil. Tode moreš v petih minutah že nazaj priti. Če ne, boš pri ti priči okamnel.“ Fant gre v grad, gre skoz sedem stanic, in dobi vse, kakor popred. V sedmi stanici dobi zlato ribo, jo vzame in še pred ko v petih minutah nazaj priteče. Vsede se na svojiga konjička, in prijezdi do svoje grajšine. Tam verže zlato ribo v šterno, in glej! drugi dan je bila šterna vsa polna zlatih rib. Da to vse v novice, in povabi, kakor pred, ljudi k sebi,

ki hočejo zlate ribe imeti. — Al gerda tašca, ko je to zvedila, sopet zacopra, de mati zboli, in gre sama po zlato ribo.

Gre in pride v grajšino, dobi zlato ribo in reče mladimu gospodarju: V tistim zakletim gradu je zlata ptič. Pojdi ponj in prinesi ga domu. Potlej daj v novice, de, kdor hoče zlatiga ptiča viditi, naj ga pride k tebi gledati. In med temi ljudmi bo tudi, zna biti tvoja mati prišla.“ Ko je fant to zaslišal, se vsede na beliga konjička, ga spodbode in zleti ko veter naprej.

Prijezdi do zakletiga gradu. Popraša leva: „Al ni mar v tim gradu tudi en zlati ptič?“ „De,“ mu odgovorita leva, „v sedmi stanici na zlati kletki čepi. Pojdi gori, tode dobro pazi, de boš pač za ptiča prijel. Če se le kletke dotakneš, boš pri ti priči okamnel. V petih minutah pa moreš že sopet tukaj biti.“ Fant gre v grad, in gre skoz sedem stanic. Ko v sedmo stanico pride, se mu na enkrat taka svetloba nasprot zablíši, de skorej oslepi. Vertoglav okoli tava, in se kletke dotakne. Pri ti priči okamni.

Leva čakata in čakata, al fanta le nazaj ni. „Aha!“ sta djala, „gotovo se je kletke dotaknil, in okamnel.“ Konjička tedaj domu zaženeta. Mislita si, bo že svoj dom našel, če bo Bog dal.

Ko konjiček brez gospoda domu pride, deklica neizrečeno žalostna postane. Al družina jo pregovarja, tolaži in pravi: „Vsedite se sami na konja in jezditite do zakletiga gradu. Boste že tamkej znabiti kaj več zvedili.“ In deklica se na beliga konjička vsede, ga požene, in zleti ko veter naprej.

Res prijezdi do zakletiga gradu. Popraša leva: „Al vidva nič ne vesta, če ni undan neki fant v ta zakletí grad prišel?“ „To se ve de,“ pravita leva, „po zlatiga ptiča je šel. Al zavolj prevelike svetlobe se je gotovo kletke dotaknil in okamnel. O deklica, ti še ne čutiš, kdo de je ta fant. Tvoj bratec je. Pojdi v grad; šla boš skoz sedem stanic. Tode nič se ne obotavlaj, kar koli bi v stanicah zagledala. Brez straha naprej stopaj. V sedmi stanici zlati ptič na kletki čepi. Ojstro pazi, de se kletke ne dotakneš. Pri ti priči bi okamnela. De se pa to ne zgodi, si oči zatisni, preden vanjo stopiš. Tode, ker si deklica, saj v šestih minutah moreš nazaj priti. Seer bi tudi okamnela. Pojdi z Bogam in odreši bratca in vse druge ljudi!“ In deklica gre v grad. Pride v prvo stanico. Tu vidi pogerunjene mize z nar boljšimi in nar slajšimi jedmi obložene. V pozlačenih steklenicah se je sladko vince nasprot smežalo. Al deklica se za vse to kar ne zmeni in gre naprej. V drugi stanici vidi, kako so okamneli ljudje plesali, in ji migali, v njih družbo stopiti. Alj deklica se za vse to kar ne zmeni in pride srečno do sedme stanice. Preden vanjo stopi, si oči zatisne. Pride do kletke in zagradi zlatiga ptiča. In glej! ko bi z oči trenul, se vse oživi. Rešeni bratec jo z solznimi očmi objame. Iz vsih stanic ji nasprot vrejo okamneli ljudje, ki jih je rešila. Gre do dol in pridejo vsi vkup do velikih vrat. Tu sta že dva zala princa čakala, in se lepo deklici zahvalila za rešitvo. To sta bila tista dva leva. Vsi skup se zdaj vzdignejo, in gredo v grajšino, kjer sta fant in deklica stanovala. Fant po novicah razglasi, de naj tisti ljudje, kateri hočejo zlatiga ptiča viditi, se pri njemu oglase.

Ko so to v tisti deželi, kjer je bila najdenčkov mati doma, zvedili, ravno stare tašce ni bilo doma. Tedaj se mati na pot spravi, in pride v grajšino, zlatiga ptiča gledati. Tu se ji je vse tako čudno zdelo, kako de tak zali fant le s sestrico v grajšini živi, in de se ni oženjen. Poprašuje ga čez to in to, če bi mogla kaj več od njega zvediti. Tudi fantu se je ta žena tako nenavadna zdela, de jo je tudi začel izpraševati, od kod de je, in kako se ji godi itd. In mati je tako le pripovedovala: „Jez sim rodila dva otroka, fantka in punco. Al moja nevošljiva tašca, ki je gerda copernica, mi je oba, preden sim jih se jez v róke dobila, z črnima mačkama premenila. V skatelci ju je po tem položila, in po vodi spustila. Al neki mlinar, ki je ne deleč od tod pri ravno tisti vodi svoj mlin imel, je oba našel in ju za svoja rejenčka vzel. Al ko sta jela v šolo hoditi, sta se z njegovim lastnim sinom zavolj nekaj skregala in sta mlin zapustila. In od tistiga časa nič več ne vem, kaj se je z njima zgodilo. Nič družiga na temu svetu si več ne želim, kakor, de bi še svoja otroka enkrat na serce pritisniti mogla. Za to milost vsak dan Boga prosim. Bog ve, če bom kdaj tako srečna, al ne!“

Ko je fant te besede zaslišal, reče k svoji sestrici: „Kar je ta žena pripovedovala, se je ravno z nama zgodilo. Kaj, ko bi ta žena mar najna mati bila?“ In šel je v gornje hram, in se je od veselja milo zjokal. In sestra mu z veselimi očmi reče: „Gotovo je ta žena najna mati. Oh! meni je tako dobro pri sercu!“

(Konec sledi.)

Razsod Nemca čez Ostrožinskovi načert.

Dunajski poclanc v Frankobrodu, stotnik Moering, eden izmed nar bolj spoštovanih Nemcov, v pismu na prijatla, ktriga beremo v Augsburzkih novicah br. 356, čez to delo tako sodi.

„Prav me veseli, de se idea zavezne (federativne) Avstrijske deržave, v slavjanskih časopisih zmiraj bolj ukorenini, tudi jest je ne morem dovolj priporočat, sosebno pa je dognana od g. Ostrožinskiga v njegovih v Zagrebu izdani: Osnovi za zvezno prerorenje avstrijskiga cesarstva po pravilu ustavne svobode in narodne pravne enakosti.“ (glej Slovenjo list 39.)

Tode gospod stotniku ni všeč, de bi nad deželnimi zbori narodni zbor, in se le nad tem deržavni zbor imeli, kir on v nemški prenapetosti misli, de Slavjani za osnovo narodniga zbora zdaj še niso zreli. Na dalje tako govori:

„Ostrožinskovo delo je sploh navdano visokiga modroslovskiga duha, prave ljudomilosti, ino kir je narod pisavcu oseba v bolj obširnemu zapopadku je on v te reči resnico zadel. O de bi možje stare policijske deržave tega razumeti hotli!“

Z m e s.

Neki jud je kmetu prodal konja za oranje. Drugi dan potem vidi kmet de je konj slep, in pokliče juda pred sodnika. Jud vprasa kmeta: „Zakaj bi konj za oranje ne bil?“ Kmet odgovori: „Pri moj duši, konj bi že dobro oral, tode slep je.“ Jud mu naglo besedo prestriže, rekoč: „Al si mar konja zato kupil, de bi tebi novice bral?“ (Dan.)

Česki časopisi na začetku in koncu leta 1848. Na pričetku tega leta je obstalo česko novinarstvo iz 8 časopisov, izmed katerih so bili 2 bogoslovski, 1 politiški, 4 razvesilivniga obsega in 1 za znanstva, izmed tih je izhajal eden (Tydennik) na Moravskim. Kar to osodno leto teče, je njih število na 28 naraslo. Ker jih je pa 6 zopet zašlo, jih zdaj, kolikor vemo, samo 22. Iz teh izhajajo trije na Moravskim in dva na deželi; 11 je izločno politiških (Narod. Nov., Pražske Nov., Slovanska Lipa, Občanske Nov., Moravske Nov.) Holomaucke Nov., Občan, Ranni list (namest Kvetov), Večerni list, Vlastenski denik, Svatovaclavske poselstvi. Dva (Včela in Tydennik) imata politiške in druge lepoznanške sestavke. Eden je za muziko (Cecilie), dva za znanstva (Muzejnik in časopis učiteljski: Posel iz Budče) in dva bogoslovski (Časopis katolickeho duhovenstva in Blahovest). Podučivniga obsega eden (Pražsky posel). Obertniške novice so tudi. V Pilzni je, Posel ode Mže in v Kraličnim Gradcu „Slovan Polabsky.“

* Madjari si clo v Parizu svoje odrešenje izejo. Tam s Poljskimi begunci verige kujejo, v ktere mislijo Avstrijo vkovat. Vsi Poljski begunci hočejo Madjaram v pomoč iti, — samo bolj srečni naj bodejo, kakor tisti na Dunaju. Poljska demokratiška družba, ktira šteje čez 2500 udov, je v pretečenimu mescu velki zbor imela pri katerimu se je tudi znani francos Ledri-Rollen znajdel. Sklenili so Madjari s Poljaci osnovat Magjarsko-Poljsko republiko. Bog jim pomoži!

Zitni kup.	V Ljubljani		V Krajnji	
	2. Prosenz.		3. Prosenz.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
Srednja cena 1 mernik.				
Pšenice domače	2	39	2	30
» hanaške	2	50	2	48
Turšice	—	—	1	35
Sorčice	—	—	1	58
Rézi	—	—	1	43
Ječmena	1	27	—	—
Prosa	1	30	1	25
Ajde	1	12	1	15
Ovsa	—	51	—	49